Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Explicatio in epistolas et evangelia, quae tot anno cantantur - Cod. Ettenheim-Münster 164

Erndlin, Joachim

[S.l.], 1624-1638

Dominica I.

urn:nbn:de:bsz:31-114264

Visual Library

Quaesita circa Textum

EVANGELIUM

Dominica primae Quadragesimae.

Ductus est Jesus à Spiritu Math 4.

Quaestio 1a. Unde constat Spiritum, qui duxit Jesum in desertum fuisse
Spiritum Dei, seu Spiritum Sanctum? R. hoc docuit S. Greg: hom 16 in Evangel:
quia alias Scriptura more suo vocem aliquam adderet, quâ malus Spi-
ritus à bono distingueretur. Dixisset v. g. ductus est Jesus à Spiritu Nequam
de quo 1 Reg 16 vel à Spiritu Immundo de quo Math 12 vel à Spiritu pro-
cellarum de quo Psal 148. Deinde cum statim post mentio fiat Diaboli
inepta fuisset locutio hunc sensum habens Ductus est Jesus à Diabolo
ut tentaretur à Diabolo, proptereaque dicitur ductus est Jesus à Spiritu ut tenta-
retur ab eo.

Quaestio 2a. Cum Spiritus bonus author non sit adeundi pericula tentationum
et quod scriptum est, Eccl 3 Qui amat periculum peribit in illo, quomodo
Jesum in desertum duxisse legitur ut tentaretur à Diabolo? R. ibi Li(tera) Ut
non significare causam finalem, sed effectum consequentem, ut sensus sit con-
tigit ut existens in deserto Christus tentaretur à Diabolo. Idem de his
aliis sententiis iudicium. Hoc totum factum est, ut impleretur quod dictum est
per prophetam et 3 Reg 17 Ingressus es vir Dei ut interficeres filium
meum. et Joa 9 In iudicium veni, ut videntes non videant. Neque enim
contingit aliquid quia propheta praedixit, sed ideo propheta
praedixit quia revelante Deo praevidit esse venturum. Nec Elias in-
travit in domum viduae, ut filium eius interficeret, quia revera non
interfecit, sed evenit, ut aliquanto post introitum moreretur; Nec
Jesus lux mundi venit, ut quemquam excaecaret, sed Judaeos super-
bos de scientia legis suae gloriantes excaecavit malitia propria,
ne in Christum crederent, et permissa est excaecare. Ubi porro tenta-
tor sive Diabolus initium det infinitis tentationibus malis, non tamen omnibus
nec ullum cogit iis consentire, ac peccare, sed tantum proponit obiecta, argu-
mentaque plausibilia D. Th. 1. 2. q. 75. a. 3. idque nullâ suâ uti-
litate, sed merâ malitiâ, et invidiâ, non obstante molestiâ gravi
quâ afficitur à Deo coercitus, ne tentet homines, quantum cupit et potest.

Quaestio 3a. Quae ergo vera fuit causa finalis secessus in de-
sertum? R. ut fundata iaceret vita solitaria, eamque sibi pla-
cere ostenderet, sicut et vitam communem quae non est sine conversatione
aliquâ cum hominibus, tunc approbavit, quando postea relicta eremo

in medium prodijt, et quietudinem cum turba coinhabuit. Venit,
ut prodesset, consolationemque offerret omnibus, consultum proinde
fuit, ut exemplo confirmaret utrumque vitae genus. Neque enim
utroque quivis delectatur, aut ad utrumque est idoneus. Hinc Consilium
illud S. Chrys. in psal. 140. Qui est ad alios corrigendos idoneus,
cum ijs versetur, qui sunt successuri medicinam, et eos reddat me-
liores. Qui autem est imbecillior fugiat improbos, ab illis damnum
non accipiat; ita et postem vitam tuti agit, et aeterna bona con-
sequitur. Exiguo quidem temporis spatio solitudinem coluit,
fuit tamen id satis, ad authoritatem solitariae vitae conciliandam.
De cibo infanti praeparato modicum delibat Nutrix non illo
non plus comedat, sed ut eo modico reliquum totum bonum esse, et
dignum quod manducetur, indicat. Semel tantum Eucharistiam cele-
bravit Dnus, volens eam nihilominus a nobis frequentari.
Idem de quadragesimali ieiunio iudicium. Quia rationes
quidem, quae ad breve tempus populare turbam mun-
danam strepitum mistum fuit, cuierunt simul expediri in fine
longo tempore, exemplo Pauli, Antonij, Hilarionis de quibus
S. Aug. l. 1. de moribus Eccl. c. 31 secretissimi penitus ab omni
homine conspectu pane solo, qui eis per certa intervalla tem-
poris affertur et aqua gaudenti desertissimas terras incolunt,
perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhaeserunt,
et eius pulchritudinis contemplatione beatissimi, quae nisi
sanctorum intellectu percipi non potest, Et mox. Hos nonnullis res hu-
manas plus quam oportet deseruisse, non intelligentibus
quantum nobis eorum animo orationibus prosit, et vita ad exemplum
pronum corpora videre non sinimur. Sed ijs loqui qui tam per-
fecti erant, ut amplius non indigerent alieno auxilio: nam
alijs non expedit vitam vivere omnino separatam, de quibus idem
Chrys: in c. 4. Math. Tunc magis aliquos diabolus aggreditur,
cum solos viderit, atque ab alijs segregatos, sicut mulierem
ab initio aggressus est solam, atque a viro inveniens separa-
tam. Porro absoluto loquendo praeferendi sunt, qui collegium
more, sub uno praeposito simul degunt non commixti saecula-
ribus, verumtamen ita separati, quin praeter illorum institutioni

sedulam dent operam. Quis non illos miretur ac praedicet, ait Aug: supra qui contemptis atq; desertis mundi huius illecebris, in commune vitam castissimam, sanctissimamq; congregati, simul aetatem agunt in orationibus, in lectionibus, in disputationibus. Nulla superbia tumidi, nulla pervicacia turbulenti, nulla invidia lividi, sed modesti, verecundi, pacati, concordissimam vitam et intentissimam in Deum gratissimum munus ipsi offerunt, a quo ista posse meruerunt. Nemo quidquam possidet proprium, nemo cuiquam onerosus est. Altera causa secessus in desertum fuit, ut antequam initium daret praedicandi muneri, incumbenti sibi iuxta illud Psal. 2 Ego a. constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum eius praedicans praeceptum eius, pararet se ad illud quodammodo, non quod indigeret ipse, sed ut exemplum daret, quos missurus erat urbi suis Concionibus. Perfectus concionator non est, qui vel pp contemplationis studium operanda negligit, vel pp operationis instantiam contemplanda relinquit ait S. Greg. in c. 5. Job. Stomachus chylo, quem confecit, prius ex eo partem sumit sibi necessariam, quam membra alia nutriat. Et Mater sumpto cibo prius alitur, quam partem aliam infanti, quem gestat utero administret. Partes praeparationis, quas praemittere Pío placuit fuerunt Ieiunium, oratio, et Contemplatio, quibus certo locus excogitari non potuit solitario congruentior, in quo nec incitamenta gulae sunt, nec horum concursus ac strepitus, pp quem philosophaturus Plato relictis Athenis in Academiam emigravit, et de poetis unus negat se posse in poeticos intus procellas meditari

Carmina secessum scribentis, et otia quaerunt

Me mare, me venti, me fera iactat hiems.

Et Judith quo liberius operam precibus daret, in superiora domus sua se recepit sicut et S. Petrus act. 10.

Quaestio 4a. Iesum, quem Deus esse filium sciebat esse, quomodo aggredi, et tentare ausus est Diabolus, quomodo a

tam potente Antagonista sibi non timuit. Ex certo quidem sciuit
Jesum esse Christum verum, non autem esse Dei filium: unde quasi du-
bitans dixit ei, si filius Dei es, dic etc. cum tamen dubitaret, nec sup-
bissimus exponere se vellet confusionis, seu debellationis peri-
culo, non prius ieiunantem voluit ad violandum ieiunium inducere,
quam certo illum cerneret esurire, siue ex pallore vultus, siue
ex membrorum debilitate. Atque ita per dies 40 sanguis, quibus
Christus per omnipotentiam suam vires, colorem vigorem, et valitudinem
sartam tectam generauit, obstans ne actione Caloris naturalis detrimen-
tum aliquod pateretur. Ubi autem Actiuitati Caloris huius habenas
laxauit agere sensim in sanguinem caepit, illumque consumere,
et inducere simul pallorem et debilitatem. Laetus tunc spiritus
malus, et quasi securus Lapides ei obtulit, quibus in panem con-
versis uteretur, simulque tam prodigioso effectu Deum se esse
ostenderet, si esset. Verum non fit quidem assiduum est quod volo
bat, quia noluit Christus ad Conuersionem hanc procedere. Porro
gula tentationem singulariter ingessit pessimus hic hominis, quia
maxime optat hominem in libidinem impellit, quod sub diffi-
cillime omnium curari ut notat S. Th. 1. 2. q. 63. a. 2. Est
autem gula ad carnis pestifera, quod autem sine Cerere et Baccho friget
Venus.

Quaestio 5a. Hanc 1am Diaboli tentationem quomodo
viderit pro Christus solide repulisse dicendo Non in solo pane
viuit homo sed in omni etc. Et sat solida fuit Repulsio, qua super-
bissimum tentatorem magna dissimulauit ignorantiae,
ut qui existimare videretur solo pane vel ut ipso fami,
et vitam sustentari, cum tamen compluribus alijs cibis posset, siue
iam productis, siue pro Dei arbitrio producendis, ut puta
manna, quod ipso Panis appellatur, non tamen simpliciter sed aliquo
addito, ut Panis de Caelo, Panis Angelorum etc. ut ipse distingui
ab usitato vero ostenderet. Hanc Confusionem ferre non
valens Diabolus ad tentationem aliam recurrit, de qua
infra

Quaestio 6a Circa eandem 1am tentationem quae notanda

occurrerunt? Et non est quod quis liberum se credat ab eiusmodi
malis tentationibus bonorum operum diruentorijs, vel ad malum inducen-
tibus, quamdiu hic vivit, si .n. tentator non pepercit Christo cui alteri videri
potest pariturus? quis proprijs fidat viribus tanto adversario expositus
potestati cuius, et artificio nulla super terram potest comparari,
unde apud Job vocatur Behemoth, et Leviathan, quæ nomina ingen-
tium, fortissimarumque sunt bestiarum, nam Behemoth signifi-
cat Elephantum vel Draconem, Leviathan vero cete maris. Vera
est propositio Mortalis nullus, tam sanctus, doctusque est, qui divina
destitutus ope non sit suggestionibus immundi illius spiritus cuiusvis
rei ex parte detestabilis, veneficus, Hæreticus, Idolatra, atheus
et quidquid aliud fingi potest abominabile. Imo quo quis est
sanctior, in Ecclesia Dei eminentior, hunc præ cæteris conatur
evertere ad pariendum scandalum. Ecclesiam quoque evertit, ut Judam,
Tertullianum, Origenem, Osium Corduvensem. Non quærit Dia-
bolus Homines infideles ait S. Hier: ad Eustoch: sed sanctos de Eccle-
sia Dei rapere festinat. Esca eius secundum Habacuch electa sunt,
Job subvertere capit, et devorato Juda ad cribrandos Apostolos ex-
petit potestatem. Nunquam ei cadit, sed habet fiduciam quod
et influat Jordanis in os eius. ... n a ieiunijs sive
ultro susceptis, sive et imperatis tunc est abstinendum, dicetque
alijs qui valere ut abstineant, quando ieiunantem adeo lædunt, ut
periculo exponatur mortis gravissimo, vel et gravi. obsequium
.n. a nobis exigit Deus non quodcumque sed rationabile quale
non est in quo periculum eiusmodi continetur. Cavendum tamen ne
sibi quis hic blandiatur, fingens periculum ubi aut nullum est,
aut levissimum. Nobis et alijs imponere possumus, Deum autem non
possumus. Quis neget complures Viros, magis adhuc regula-
res continuis suis Laboribus, mortificationibus, studijs, macera-
tionibus Carnis, meditationibus, vigilijs, nonnihil contrahe-
re vitæ suæ spatium, victuros diutius, si liberius, lautiusque
viverent? verum quia hæc Contractio insensibiliter fit
ratione Culpam non inducit, sed laudatissima est, quia par
est Corpus aliquod detrimentum pati, et vita temporalis, ut anima
bene sit, et postea vivat, cum ipsa vitam æternam. Sint itaque
moderata Jejunia. Tantum tibi ieiuniorum modum impone ait S. Hier.

quantum ferre potest, sint sibi cocta, pura simplicia, moderata et
non superstitiosa. Ad 40 dies et noctes [illegible] jejunium suum Christus,
et singulari eius ope adiuti Moyses et Helias; nos a. producere non
tentamus, nec debemus, quia non possumus; faciamus tamen in hoc quod
quod valemus, quia ~~non possumus~~, exemplum dedit nobis ut quem-
ipse fecit, ita et nos faciamus sic apud Virgil:

dextrae se parvus Iulus
Implicuit, sequiturque patrem non passibus aequis

In dubio a. semper ieiunaturi iudicio stamus proprio et non
proprio. 3º diximus, malum non esse tentari tentatione
ordinatâ ad malum, sed tentare, et tentationi succumbere,
bonum est et laudabile et magni meriti si ei resistatur. Quam
[illegible] S. Aug. non mihi ut fuisse magnae laudis bonum si ipsa
dicere, S. Aug. non mihi [illegible] male vivere suadere, cui et in
bene posse vivere, quia nemo male vivere suadere, cui et in
non est potestate [illegible] velle, non gravius suadenti.
De hoc argento Corin: a lapide sit in verba illa. 1 Cor. 10.
faciet cum tentatione proventum: interim sicuti excusare se nemo
debet succumbere, quia Deus pugnanti sit semper adest pro
gratia, ut nunquam nisi volens superetur, si quidem fidelis
est Deus, qui non patitur tentari quemquam supra id, quod
potest, ergo Diabolus sit qui tentat de quo S. Aug. ser. 197
tempore latrare potest, sollicitare potest, mordere omnino non potest nisi
volentem, non enim cogendo, sed suadendo nocet, nec extorquet
quod a nobis generet, sed petit, ita non debet tentationi
fortiter gravi se se exponere, quia qui amat periculum peribit
in illo Eccl. 3. sicut nec optare tentari dicta tentatione
quia nihil optandum est quod sine [illegible] fieri potest non potest tentari
ad sine peccato non potest tentatoris fieri. Ad summum ergo optet occur-
renti tentationi resistere fortiter, atque in hoc palam fidem quanto-
pere Deum diligat, sicut optaverunt et martyrium pati.

Colligimus 4 nullum esse argumentum monoma-
chorum ab exemplo Christi petitum quod duello confli-
xerit cum diabolo. Huius [illegible] duellum [illegible]
et nobis omnibus commendatum 1 Petr. 5 cui resisti-
te fortes in fide et 2 Tim: 2 non coronabitur

nisi legitime certaveris. Illud vero eminenter
et privata auctoritate susceptum iuribus prohi-
bitum. Divino quidem Exo. 20 non occides. Natu-
rali quia licet in causa propria iudicem agere
et manifestum periculum iniustae sententiae inducere
ferendae, simulque iniustae executionis, in qua
duellator iniquissimo medio utitur
ad se iustificandum, nempe interfectione ad-
versarii: gravius vero illa fit et [illegible] ars gladiatoria
[illegible] accedit in conflictu [illegible]. Ecclesiasti-
co in Trid: sess. 25 ca. 19 ubi uterque excommuni-
catur et privatur ecclesiastica sepultura si in duello de-
cesserit: si vero supervixerit adversario [illegible] occi-
so, declaratur infamis et puniendus poenis
homicidarum. Civili denique, quia licet publica
potestas gladium accepit, et quidem non
ad [illegible] se aliorum [illegible] ut olim
[illegible] sed ad vindicanda reorum crimi-
na Rom. 13. [illegible] in l. unica de gladia-
toribus Cod. Inter cetera legimus cruenta spe-
ctacula in otio civili, et domestica quiete non
placent, quapropter omnino gladiatores esse prohibe-
mus.

Quaestio 7a An sufficiat ad servandum [illegible]
[illegible] dies ieiunemus? [illegible] tam parum quam
[illegible], sicut in infirmitatibus [illegible] confici
[illegible] continuo totidem dies ut Christus ie-
iunavit, sed [illegible] ieiunamus ut supra
[illegible] in [illegible], sed [illegible]
[illegible] sit quantitas [illegible] nullam [illegible]
ad [illegible] vel malitiam actus [illegible]
[illegible] in imitatione Christi [illegible]
[illegible] et in lege satisfaciendi [illegible]

ieiunium ieiunauit ille semel, nos pluries, hi
[illegible] ad imitationem sufficit exemplaris unius
[illegible]; cum ea multiplici ieiunio ingemi[illegible]
ille [illegible]. [illegible] duntaxat [illegible] lunis per
[illegible], idque semel, ideone non licebit nobis mul-
toties [illegible] 2 [illegible] fieri iussit can-
delabra aurea [illegible] 1o et 2o lib. [illegible]
[illegible] Salomon [illegible] 3o Regum 7. Nam
[illegible] in recognitionem [illegible] terra-
[illegible] liberalitatis offerri sibi voluit agrorum deci-
mas, ita acceptissimum erat partem anni
decimam ieiunari a nobis in satisfactionem
[illegible] pro peccatis toto anno admissis. Anni
[illegible] pars decima continet dies 36 1/2 [illegible]
[illegible] et [illegible] in quanto maiorem
[illegible] perfectum ut sic mensura [illegible]
[illegible] confesta, coagitata et supereffluens. Cum
Ecclesia catholica dissentit cum iis, qui [illegible]
[illegible] requirunt toto tempore ieiuna-
[illegible] reppetit [illegible] diutius [illegible]
et [illegible] patet cum in [illegible] fu-
[illegible] et ~~[illegible]~~ et sycophantas esse [illegible] hoc de
illa mentiuntur. Nihilominus et ipsi [illegible]
eleemosynas dando certum observant [illegible]

Quaestio 8a. Etiamne ab illis abstinentia nostra a Carnibus,
et Cibis quibusdam alijs certo tempore iniuste traducitur, quasi
superstitiosa? Resp. Non, quia nullo modo abstinemus ab illis quasi
naturâ suâ malos esse putemus: ~~sicut et aegros a nonnullis [illegible]~~
~~[illegible] medici~~. absit a nobis hic error Manichaeorum, sed quia volumus
poenitentiam agere ac ieiunare, ad hoc a Christo invitati, qui ieiunavit
prior, et dixit Math. 9. venient dies cum auferetur ab eis sponsus, et
tunc ieiunabunt, exemplo item Apostoli, qui fuit in ieiunijs multis 2 Cor.
11 receptissimum a. semper fuit ieiunantes abstinere a cibis suavi-
orib[illegible] sicut et aegros a nonnullis [illegible] ex praescripto medici [illegible]
lentioribus [illegible] observavit Propheta Daniel his verbis c. 10. Ego Daniel lugebam
trium hebdomadarum diebus. Panem desiderabilem non comedi [illegible]

ac sapidum non comedi, et caro, et vinum, non introierunt in os meum. Ieiunium certe cum sit pars quaedam Poenitentiae, hoc est virtutis distincta ab abstinentia, ordinataque ad affligendam animam ut scriptura loquitur Levit. 16 et 23 differre ab ea debet. Quomodo autem differt, si tam saepe, et aeque delicatos cibos comedit ieiunans, quantum, quoties, et quales dum abstinentiam colere profitetur? Denique volens Diabolus Iesum ad violandum ieiunium inducere, lapides non proposuit, quos in carnem, sed quos in panem converteret, quasi probe sciens nihil se effecturum, si nitatur dissuadere, quod est in ieiunio praecipuum. Deteriores itaque Diabolo sunt Haeretici cum ieiunii tempore a carnibus non abstinent, et abstinere volentes rident, ac prohibent.

Quaestio 9a. Quae recta Intentio est Ieiunantis? Respondeo: si non refertur Ieiunium ad Avaritiam seu turpem parcimoniam, nec ad humanam seu inanem laudem, gloriamve captandam Matth. 6: Nolite fieri sicut Hypocritae, et mox Amen dico vobis receperunt mercedem suam, nec ad solam corporis tuendam valetudinem per absumptionem humorum superfluentium. Dietam medicam vocare oportet abstinentiam hanc, non ieiunium: sed ad Christum imitandum, ad parendum legi Ecclesiasticae, ad temporales pro peccatis nostris satisfactiones (quas Christus voluit sua pro nobis oblatae accedere, non quasi insufficienti, sed quam nostram partem industria saluti propriae cooperantis) ad mentem nostram ad spiritualia celebrioribus saltem in festis sursum magis erigendam, ad mortificanda denique membra nostra quae sunt super terram, seu quod idem est ad reportandam de libidine fidam Victoriam. Inter omnia Christianorum certamina ait S. Aug. sola duriora sunt praelia castitatis ubi quotidiana pugna, et rara victoria. Ad quam remedium singulare docet esse ieiunium. Ieiunium inquit carnem subiicit spiritui, concupiscentiae nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit. Nec mirum [illegible] [illegible] [illegible] affectibus gulae et ebrietatis contrarios, qui copiosum semen generant, quod valde multiplicatum vehementer movet imaginationem ad apprehendas res venereas (plurimum enim conformat se humoribus corporis, ut patet in melancholicis, quorum phantasia [illegible] obtenta alia quam tristia occupat) Imaginatio autem movet genitalia in somnis [illegible] [illegible] [illegible] non distrahit.

Quaestio 10ª [?] jejunantem in bono statu oportet esse?
Respondetur, nisi velit frustra jejunare hoc est si jejunium suum vult
acceptum esse Deo, et satisfactorium: alias iniquorum dona non probat altissi-
mus Eccl: 34 nihil praemii inimicis suis dare constituit: fundamentum satisfa-
ctionis et meriti est Charitas, quam quia Cain caruit Gen 4 non respe-
xit ad eum Deus, nec ad munera eius.

Quaestio 11ª Maiorne fides Diaboli fuit, quam sit Calvi-
nistarum? Respondetur vero, quia credidit posse lapides in panes converti virtute
divina, dicens, magister ut lapides isti panes fiant, hi autem firmiter non cre-
dunt posse panem in Corpus Christi quod tamen conversio longe est quam illa
facilior, cum multo maior sit affinitas secundum omnes panem qualitates inter pa-
nem, et Carnem, quam inter Lapidem, et panem. Tam panis, quam caro sunt
Corpora mollia, Lapis durus, illa temperamento calida et humida, Lapis
frigidus, et siccus.

Quaestio 12ª In quo praeterea non Calvinistae soli, sed alii
quoque [?] aetatis huius haeretici sunt Diabolo deteriores? Respondetur Diabo-
lus de Lapidibus non fecit panes, de duris mollia, sed tentavit solum a
Deo fieri; illi autem ubicunque possunt dura convertunt in mollia, discipli-
nam Christianam in effrenatam libertatem, Cilicia Joannis Bapt: in vestem
undulatam, timendum Dei iudicium in patenum amplexum, et Caelestis
beatitudinis assignationem, salutarem metum in impudentem securitatem,
jejunia in Coenas, obligationem tam votorum Paupertatis, Castitatis obedi-
entiae, et aliorum, quae Deo nuncupantur, quam legum humanarum in abso-
lutionem, vinculum consummati matrimonii de quo Dominus ait quod
Deus coniunxit homo non separet Mark 19 in prorogativam ducendi Coniu-
gem alium in multis Casibus.

Quaestio 13ª Cur in 2ª de Tentatione dixit Diabolus, si
filius Dei es etc. cur hoc scire tantopere appetebat? Respondetur quia si hoc
scivisset nunquam praesumpsisset eum aggredi, sciens se opus futurum
cum sua ingenti confusione recessurum, quam valde reformidat
superbia. Quod autem respondit Christus Non tentabis Dominum Deum tuum
non est huiusmodi tentationem avertentem a bono, et inducentem ad
malum, nempe sic pugnaret cum propria bonitate, quam summe diligit
et cui nihil magis contrarium est quam malum Culpae Dom. 1 [?] 19 [?]

Quaestio 14a. Quomodo non fuit ignominiosum Christo tangi ab
eodem, et portari supra templi pinnaculum cum hoc innuat diabolum fuisse
fortiorem? aut Christum alicuius potius reum quod diabolo datum est in
eum? et honesti viri ne a Carnifice quidem tangi se sinant quo diabolus
longe est abominabilior? Ex cum S. Greg. Quid mirum si se permisit
a diabolo in montem duci, qui se permisit a membris illius crucifigi?
Addo a. sicut solis radius lutum attingens non ingnatur, ita nec Christus
tactus a Diabolo, et translatus, quia non coactus hunc motum pertulit, sed
permisit 1o. ut virum confunderetur hic malus spiritus, videns conatus
suos in nihilum tendere, et recidere, 2o. ut gitaret multa fieri
non iubente Deo, sed tamen permittente, de qua permissione S. Aug. in En-
chirid. c. 17 melius iudicavit de malo bona facere, quam mala nulla esse
permittere. 3o. ut Deo ne gumerentur qui gtendunt, nunquam veritatem
fieri sagas ad nefandos cætus, cum translatus sit Christus ipse in montem,
et pinnaculum, et Habacuch a Judaea in Babylone Dan. 14 et Philippus
in Azotum Act. 8. 4o. ut compescerentur temeraria eorum iudicia, qui
statim inferunt in malo statu esse eos, quibus apparet Diabolus, aut
a quo invaditur cum id evenire nulla eorum culpa permittente Deo
possit.

Quaestio 15a. Quinam spiritualiter a Diabolo ad pinnacu-
lum templi provehuntur? Rx ambitiosi, quibus persuadet pulchrum
esse eminere, prælatosque agere, Item avari, vel et ignavi, quibus
suggerit nihil melius quam compendio magnas opes, et cuncta ad
sustentandam vitam necessaria sibi comparare, et modis omnibus intendere
se in dignitates illas opulentas, esto procul sint a dotibus ad eas
requisitis. Quod cum accidit non minus exponunt se risui quam gesti-
culationibus suis simia supra columnas collocata, et Alexander Ma-
gnus in Apellis officina de arte picturæ inepte disserens, ad quem
Apelles ad aurem Taceas velim ne magis adhuc discipuli te mei ri-
deant. Non sic S. Chrys: tam perturbatus, quod impositum sibi vidit
munus episcopale, ut de ipsa eius suspicione scripserit l. 6 de Sac: ab eo die
quo mihi spatium suspicionum iniecisti, factum est itidem, ut Corpus hoc
ab anima propemodum dissolveretur, tam ingens pavor, tam ingens
tristitia animum meum occupavit, Nam cum apud me considerarem Christi spon-
sæ gloriam, sanctimoniam, venustatem spiritualem, prudentiam orna-
tum, et tum animi mei vitia expenderem, fiebat, ut sinnis tu illas tum —

tam moestum gemitibus prosequerer.

Quaestio 16a: Horum verborum mitte te deorsum scriptum est enim, quis sensus? Ita vult dicere proba te Deum esse, idque praecipitando te deorsum, noli metuere ne laedaris cadendo. In promptu sunt angeli Dei a quibus custodiendum te illaesum, idque indicat Propheta David psal 90. In manibus portabant te. Sed de hoc Diaboli argumento quid sentiendum? Et absurdum valde est, et fraudulentum. Illud quia si Christus erat Deus seu Dei filius, ut hic supponitur, nihil opus erat ministerio angelico, ut illaesus caderet, quomodo id non potest virtute propria cum aeque possimus: vel si non posset sine eiusmodi ministerio, angelis potius, quam ipsi tribuenda esset divinitas. Hoc vero quia Christus ne quidem ut hic custodem angelum habuit, satis enim a divinitate sibi unita custodiebatur in omnibus, et dirigebatur, ut docet S. Th. 1. p. q. 113. a. 4. ideoque de eo ibi Propheta non loquitur, sed de quocumque alio iusto singulariter angelis commendato. Vide, inquit Origenes, quomodo Diabolus in ipsis testimoniis versipellis sit, vult enim imminuere gloriam salvatoris, quasi angelorum indigeat auxilio offensurus pedem, nisi eorum manibus sublevetur. Assumit testimonium, et interpretatur illud de Christo, quod non de Christo sed de S[anctis] generaliter scriptum est.

Quaestio 17a. Utrum ad elicienda veritatem in rebus fidei, et morum in eo totum situm est, ut citentur Scripturae Sacrae? Et ex hoc sit quod non, nam Diabolus produxit enim medium ex quo hoc sit quod non, nam Diabolus produxit enim testimonium et angelum est, ut persuadere, et simpliciare voluit, quod vult, quod non si male citentur voce aliqua addita, vel detrahita, vel sub sensu adulterino? tunc certo de verbo Dei verbum est, quod non est Diaboli eadem ratione quam scripsit quidam.

Quem recitas, meus est, o Fidentine libellus
Sed male cum recitas incipit esse tuus.

Nullum est tam grande scelus, quod in iis male citatis invenire non possit patrocinium ut furtum Math 19 Qui potest capere capiat, et adulterium Job 31 alterius scortum sit uxor mea. et Ebrietas cant. 5 Bibite et inebriamini charissimi. et Iuvenilis insolentia Eccl 11 Laetare Iuvenis in adolescentia tua, et in bono sit cor tuum. Quid itaque opus facto? videndum certo qui legitime vocati sunt ad illas exponendas, qui non, et a patribus eadem reiiciendae sunt sub sensu, quem assignaverint, ab illis non cum ab Ecclesia Catholica

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

hi novatores testamentum praesertim novum aucupissime, sicutis S. Aug.
dicere solitus Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiae permoveret
authoritas, quid restat nisi ut similiter ab illa unam verum illarum
sensum petant? Haec quippe duo se mutuo consequuntur, unde 4 Reg. 22
ut alius quam sacerdos qui sit liber legis indicat et Deut. 17. iubetur
populus a solis sacerdotibus verum sensum quaerere. et Dan. 2 eiusdem
scientia est somnium divinitus immissum dicere, et interpretari. non
ergo moveantur fideles dum scripturas citari audiunt ab haereticis.
Quid vetat per fraudem sigillo regio conficta et diplomata obsignari,
v. aliud est citare, aliud recitare apposite, non omnis qui citat leges audit,
sed qui sub vero sensu, quia sunt leges non est verba eorum tenere, sed
vim ac potestatem. Praecipitio proximus est, qui scripturae interpreta-
tiones ab alijs accipit, quam debet, Neque enim natae sunt Haereses ait
S. Aug. tract. 18 in Joa. et quaedam dogmata perversitatis illa-
queantia animas, et in profundum praecipitantia, nisi dum scripturae
bonae intelliguntur non bene, et quod in eis non bene intelligitur, temere, et au-
dacter asseritur. Hinc concludit Vincentius Lirinensis Multum
necesse est propter tam varios erroris anfractus, ut Propheticae, et a-
postolicae interpretationis linea secundum Ecclesiastici, et Catholici sensus
normam dirigatur.

Quaestio 18a. Quid est tentare Deum? R. est velle
Deum tentare, vel facere aliquid ad explorandum an sciat, velit, aut possit
aliquid modo insolito, sic enim dubitat de eius scientia, et potestate,
tentavit itaque illum Diabolus quia cum non esset unum ad descenden-
dum illaeso corpore, suspicatus se, et tutela impetrare Angelorum,
sed in promptu essent gradus, author Christo fuit, ut id faceret, simi-
liter tentant illum, qui posthabitis medijs ordinarijs ab eo constitu-
tis ad certos effectus v. g. medicis, et plantis ad curandos
morbos, cibis ad vitam sustentandam, sacerdotibus ad obtinendam
absolutionem peccatorum, Ecclesia Cath. Doctoribus ad veram fidem
hauriendam, consiliarijs ad regnum bene administrandum, agricul-
tura ad percipiendos ex terra fructus alia quaerant, ubi totum hoc
remedium ordinarium, non recurritur ad extraordinarium F. F.
de min. l. in causa vero est S. Agatha medicinas nunquam
adhibebatur, sed quid mirum, cum aegrotaret nunquam, sed statim sentiret

divinam curationem, ut scribit S. Th. 2. 2. q. 97. a. 1. Item qui
in confirmationem Catholicæ fidei quærenti sot superioribus miraculis
nova petunt (si tamen Deus nova iuberet petere, ut Isa. 7. Pete tibi signum)
aut si inspiceret ut Gen. 24. Igitur puella cui ego dixero inclina hydriam tuam, ut bibam
stulam, similiter si nihil audivisset gens aliqua de antiquis illis mira-
culis, vel ea non crederet, non peccaret, qui Deum rogaret, ut si videretur
novum aliquod faceret, ut populus ille converteretur. A Christo porro discen-
mus diabolum statim procul remittere, quia statim post nos verbis
suis invertere, et tunc non dicemur decepti, quia scivimus nos decipi.

Quæstio 19ª. In quem montem translatus a diabolo est Christus?

R. In illa scriptura non exprimat supernaturam, curiosaque eius inquisitione
videtur supersedendum. Sufficiat nullum tantæ altitudinis esse, nec esse posse,
ne quidem Olympum inter Thessaliam, et Macedoniam ex cuius fastigio
videri omnia regna terræ, ut patet sphærica possunt, tamen itaque ostendit
Christo diabolus, verum quos mundi Cardines præcipua regna illa existe-
rant, sicut dixi apud Esa: omnes de Saba venient, quare ex iis potissimis
provinciis venit. Audi Euthym: in hunc locum digito Christo demonstrat
dæmon in momento temporis partes orbis, in quibus mundi regna
sita sunt dicens. In hac quidem parte situm est regnum Romanorum,
in ista vero Persarum, et in illa Assyriorum.

Quæstio 20ª. An mentitus est diabolus dicens: Hæc
omnia dabo tibi, si cadens adoraveris me. R. Est, quia nihil hic vere suum, quod
dare possit, ne obolum quidem, tantum abest, ut regna, alias quomodo
res et minimas, ut pilos capitis, postularet dari sibi, ut postulat
Sap.: Proprium est Dei regna dare Dan. 4 Donec scias quod do-
minetur Excelsus in regno hominum, et cuicunque voluerit dat illud.
Addit S. Aug. 5 Civit. 21 Non tribuamus dandi regni atque imperii
potestatem, nisi vero Deo, qui dat felicitatem in regno cælorum
solis piis, Regnum vero terrenum et piis, et impiis, sicut ei placet cui nihil
iniuste placet, qui voluit, et quantum voluit, Romanis regnum dedit, qui
dedit Assyriis, vel et Persis. Posset quidem diabolus si vellet, et Deus
permitteret ampliores thesauros furari, et suis distribuere: sed neque Deus
vult ex odio in genus humanum: nec permittit Deus ob periculum, ne pro-
miis malos omnes, ad se attrahat, potentissimosque faciat, ad bonos oppri-
mendos. Ideo ergo ausus est diabolus mentiri Christo, quia nondum certo sciebat

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

verum. Ipse Dei filius, ut supra dictum est q. 4. Gen. a. c. 3 Calum-
niam Dei interdictum, dicensque esse fictitium in alloquebatur serpentem
ipsum, sed Evam.

Quaestio 21a. Suntne hac in parte recentiores Haeresiarchae
Diabolo impudentiores? Et sunt manifestissime, nam Diabolus terre-
na tantum regna Christo promittit, hi a sequacibus suis regnum Caelorum, ut Zwin-
glius in Epistola ad Franciscum I Galliae, et Calvinus in sua ad eundem)
ubi sic loquitur: Si Evangelium meum susceperis et ad idem amplectendum
populum tuum induxeris, certo ego tibi ex parte omnipotentis Dei cale-
ste regnum et gloriam aeternam polliceor. Ecce quomodo homo perfrictae fron-
tis de alieno ludit corio, et de regno disponere audet, ad quod nec ipse
admittetur. Agnoscit praeterea Diabolus ad perfectam adorationem requiri
in homine exteriorem procidentiam, quod argumentum sit interioris. Haeretici a illi
ritus potius exteriores eliminant, quasi superfluos, cum tamen sine velut reli-
gionis cortice, sine quibus non sit verum plantae vivere.

Quaestio 22a. In his tribus tentationibus quâ re move-
batur Diabolus ut Christum, et post illum nos omnes a bono avocaret, ad
malum induceret? Quia non movebatur bono honesto, seu amore virtutis,
quia procul a virtute distant impedire bona opera, impellere ad ma-
la. Non utili, quia ex his obtineat quod velit, non idcirco desinit esse in-
felix, maledictus, reprobus. Non iucundo, quia licet aliquam inde oble-
ctationem perciperet, ea tamen tam esset exigua respectu miseriae ac tri-
stitiae in quâ continuo versatur ob suam reprobationem, ut ab ea statim
absorberetur, sicut gutta vini in mare proiecta. Hoc quoque tamen sensu videri
potest de luxuria, gula, et aliis peccatis hominum delectari, quod tam ardenter
ad ea inducat, ac si iis impense delectaretur. Praesertim ad luxuriam
eo quod maior est adhaerentiae, et difficile sit assuetum hominem ab ea liberari,
insatiabilis est enim eius appetitus, ut tradit Philosophus 3 Eth. 12. et sunt ex
verbis illis Prov. 30 Tria sunt insaturabilia etc. Restat itaque ut mo-
veri dicatur a sola malitia invidente hominis salutem, et Christi gloriam,
ut quo plures peccabunt, eo pauciores ad caelum perveniant, unde ex-
clusus est, et Christus a paucioribus laudetur. Malignum hunc spiritum
ablegemus procul cum exemplo, nihil discamus vel accipiamus ab
eo, nec opem eius imploremus, apostata est, qui hoc facit. S. Th.
1. p. q. 14. a. 4 ad 2. et 2. 2. q. 90. a. 2. Isti semper habent

voltem [sic] Nocendi ait Aug: in psal 26 Ergo quid facies ex colendo, nisi ne Deum offendas, quo offenso in Horum potestatem dabiris, et qui tibi nihil facere possent illo placato facient, quod volent illo irato.

Quaestio 23a In qua fig. Christo apparuit? R. Si insulsis Novatoribus credimus, apparuit sub habitu Anachoretae, Eremitae, Carthusiani, aut Franciscani (sub tali et ab iis solet pingi) quasi ii ordines extiterint tunc temporis. Potius ergo videndus se sibus in com fig. humana, et verisimiliter ingenua potius, quam deformi, quo facilius audiretur. In hac specie non apparuit primis Parentibus, quia non humana videre puto corrupta tam erat Nobilis ut permittere noluerit Deus assumi eius similitudine a tentatore hoc reprobo. Non etiam apparere sic solet veneficis, et eiusmodi aliis sed sub fig. hominis, aranea, serpentis, muscae, bufonis, ut vel ex hoc genere, quam sit abominabilis, vel si permittit Deus, ut sub humana semper inveniet foedum aliquid, ut pes satyri, cornu eminens, cauda vulpina, oculus caprinus, ut ita discernatur, et confundatur.

Quaestio 24a. Si accedentes Angeli Christo ministrabant Custodem ergo Angelum habuit, quod tamen supra negavimus, R. Neg. Cons. quia servus seu famulus certe Minister Domini boni, sui, non tamen Custos, seu director, nam Custos eminentiam et iurisdictionem quandam includit.

FERIA IV

post Dominicam 1am Quadragesimae.

Magister volumus a te signum videre

Quaestio 1a. Cur Homines Nequam et pravi a Christo habiti sunt, qui signum novum cernere cupiebant? Nonne cognitio sui bonum quoddam est, ideoque appetibile, cum omne naturale bonum appetant, ut docet auctor. R. Bona est sic a eiusque desiderium, dummodo si ne desit modus, nam si desit, ut contingit quod eo scire, aut videre appetimus, quod nec decet indagare, nec utile, aut necesse est nosse, per se delinquitur, et culpa resultat dicta Curiositas, quam Pharisaei hodie Christus exprobrat a[illegible] novo signo si fareis coram eis

et indigni, qui nouu cernerent cu iam plurima spectasset, quibus pdu-
ru cor illoru tenebat moueri ad credendu in eu, quod nempe verus
esset Christus, Deiq; filius naturalis. Jam leprosu, et Centurionis puerum
et Energumenos multos curauerat Marh 8. Jam sedauerat ventoru
marisq; horribilem tempestatem, . Jam paralytico integram valetu-
dinem restituerat, afflictam mulierem ab haemorrhoidibus liberauerat, mor-
tuam principis filiam ad vitam reduxerat, caecos duos visu fecerat.
Nonne tot, tantisq; contentos oportebat eos, tam celebribus, ac no-
torijs ut nullâ possent tergiversatione celari, nec laterent Joannem
ipsum miraculis, cum, q certus est, ait regula Juris ultra certio-
rari necesse non est. Proterua itaq; ac superflue noua requirebant
quia requisita elevabant, quantum in se erat, priorum illorum
vim ac veritatem, ac si falsa fuissent, vel insufficientia
et indigna, ob quae profiterentur se Christi discipulos et crederent
quae ab illo dicebantur.

2 Quaestio 2a. An peccat quisquis miraculum nouum optat
unum. Rx distinguendum et videndum, quo fine ad id moueatur.
Nam si nouum expetit ut credat quae fides docet Christiana alias non credita-
rus, peccat siue Christianus sit, siue Judaeus, siue Mahumetanus.
De Christiano non est dubium, de Judaeo eadem est ratio quae praedecessorum,
qui fuerunt Christi coaetanei, coram quibus facta à Christo miracula
aeque posteros conuincunt atq; obligant. Ignorare Mahumetani non
possunt fidem religionemq; Christianam, ipsorum secta 600 annis vetustiorem,
et confirmatam quamplurimis miraculis quibus in Alcorano suo
Mahumetus ipse luculentum perhibet testimonium. Ridiculam item est
rationem illam, et probationem, quâ conatus est Mahumetus persuadere
datam sibi à Deo fidem, et religionem à Christianâ diuersam et vi
propagandam, quia mortales Christianam contemnebant. Quomodo
in contemnebant cum eo tempore Pontificatum gereret Romae ~~Clari~~
Gregor: Magnus longe clarissimus et de amplificanda Christi fide
imprimis sollicitus. Romanumq. imperium administraret Heraclius
non aliam fidem quam eandem profitens. Si vi tandem vi erat opus non ne p..
stabat adhibere eam ad urgendam obseruationem legis iam receptae,
quam nouae introducendae. Vis, quia priori illi homines iam assue-
uerant, atq; ita paruissent illius stimulis duobus incitati, nempe
vi, et assuetudine. Item ob causam eam coloris quo primum imbuta est

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

lana, quæ ueterascere incipit, superaddi non solet color alterius prius
priorum contrarius, quia cum lana ægre admitteret, ita etiam primi
tiam. Ex quibus fit ut sufficere Mahumetanis miracula deberent pa-
trata à Christi tempore, usque ad ortum Mahumetis. Sed neque licet alicui
signum nouum appetere, ut firmius credat quam iam credit: quia mul-
tiplicanda non sunt miracula sine necessitate, hic autem nulla est, quia in
quolibet uero miraculo sufficienter elucet Christi uox, diuinumque
testimonium obligans omnes ad credendum quod dicit. Quod si adhuc aliud
idem Dominus per se uel per instrumentum aliud suum operetur, adscribendum
id est superabundanti eius munificentiæ. Posset autem quaedam alia subesse
necessitas, non quidem confirmationis fidei, sed uel obtinendæ ualetudinis,
pro qua ægri multi ad loca sacra peregrinantur, ut miraculose à
Deo curentur, cum aliter non possint, uel insignis cuiusdam operis per
ficiendi, sic Joannes Patricius Rom: et eius uxor fundatores ecclesiæ S.
Mariæ ad Niues cum liberos non suscepissent, quos bonorum hæredes relin
querent, eaque nouissent eidem Beatæ Virgini instanter ab ea petiuere
rum, ut in quod pium opus potissimum summam illam totam erogari uellet,
aliquo modo significaret, quorum preces et uota ex animo facta illa beni
gne audiens, utrumque in somno admonuit, uelle se nomine suo ecclesiam
in loco ædificari, quem die sequenti niue conspersum cernerent. uel
denique dissoluendi occultatam operationem diaboli conantis authori
tatem conciliare cuipiam Hæresiarchæ, et doctrinæ eius. Certe
in agro Brixiensi Guido de Lacha tam egregie pietatem simu
lauit, ut uulgo alter Joannes Bapt: diceretur, sepultusque sit per honori
fice. Post mortem uero ex certis indicijs didicerunt Inquisitores
fidei fuisse hæreticum; quare ab Episcopo lata sententia est, ut exhu
maretur, et cadauer in rogum proijceretur, sed ecce consumpta car
ne uisa sunt ossa inuisibiliter sustentari supra rogum
uociferante populo. Vertebatur cum Inquisitoribus et Monachis Episcopus,
qui existimulatus liuore quam uirium sancti ossa et eius tenta
uit absumere, sed frustra. Jam palam fecit Deus consilium
hoc, sententiamque sibi displicuisse. Periculum metu anti
stitem adhortati sunt Inquisitores ut accingeret se se ad
missam legendam, per quam miraculum potius in tanta necessitate

postularetur, quam in discrimen veniret causa fidei, et homo Haereticus
pro Sancto, atq; orthodoxo coleretur. Dictum, factum, Missa fuit de B.V.
in quâ ubi ventum est ad Elevationem Corporis Dñi recidentibus in igne
ossibus, et redactis in Cineres audita est vox daemonum: Hactenus, o Guido
defendimus te quantum valuimus, ultra non possumus, quia adest fortior,
quam nos simus. At miraculum novum quaerere Herodis exemplo, vere
dici ait quia Lethalis est Curiositas, daemonis illusionibus obnoxia, quam
semper procul à sese optabat S. Aug. verba eius istas audire 10 Conf.
35 Quantis mecum suggestionum machinis agit Inimicus, ut signum
aliquod petam, sed rogo te, ut quam longe est a me ista consensio, ita sit
semper. Prius dixerat In ipsâ religione Deus tentatur, cum signa et
prodigia flagitantur, non ad aliquam salutem, sed ad solam experiam
desiderata. Dicat hic quispiam, si malum est, signum petere, quomodo
Deus iussit Achaz Regi Isa 7 et inspiravit Abrahae Gen 15 ut
peteret? Rx quia tunc miraculum quaerere multum poterat ad publicam
utilitatem: Evangelium autem nostrum dicitur Curiosâ, minimeq; nostra signo-
rum postulatione loquitur ita S. Th. 2. 2. q. 97. a. 2. ad 3.

Quaestio 3ª De iis quid sentiendum, qui tentant signa
sic! Reperiant More: qui certo non sciunt hanc sibi collatam à
Deo virtutem, quia vel doctrinam falsam persuadere volunt,
vel veram, si falsam, culpa est evidens, quam egregie per diabolum
ultus est Deus in duobus illis Judaeis, qui act 19 tentarunt in nomine
Jesu arreptitium unum curare, In personâ item Lutheri, qui alium
sibi oblatum non liberavit à daemonio, sed durum expertus est diplo-
matorem. Si veram, exponunt veritatem eius periculo, ut scilicet
falsam putent esse spectatores, si effectus non sequatur, qui promittitur.

Quaestio 4ª Utrum validum effugium est recentium Hae-
reticorum, nullis se indigere miraculis propriis ad confirmandam
missionem suam immediatam, vel doctrinam, eo quod doctrina, quam
tradunt alia non est, ab apostolica, quam Apostoli multis stabilierunt, et sese
à Deo vocatos demonstrarunt; Hoc quia saepe ab iis allegatur, saepe
est refutandum. Dico quod non. 1º quia illorum doctrina v.g.
Lutherana, et Calviniana contrariae sunt, non quomodo eadem esse
possunt cum apostolica, nullo modo secum pugnante. 2º si Nos Catholici
cum illis disputantes idem de doctrinâ nostrâ supponeremus, nempe quod
eadem esset cum apostolica, et plane conformis sacris litteris, videant nos,

nec immerito, quia idem ostendere, et supponere posset pseudopro-
pheta quilibet, sed deberemus id demonstrare percurrendo sa-
cula sexdecim quae fluxerant à tempore aplorum, et ostendere
in quolibet fuisse Pontifices, fuisse Eccliae claros, Concilia Gene-
ralia, eadem credentia, quae nos credimus, et quae ab aplis successive acce-
perunt. Hoc autem facimus, recensemus eiusmodi Pontifices, Concilia, Scrip-
tores in nostris libris clarissime ostendimus: ex quo seqr doctrinam nram
cum aplica coincidere, et miracula omnia, quae ediderunt apli, pro nostra
militare. Illi autem fieri nequeunt, ergo niti pnt miraculis aplorum.
Ergo manifesto falluntur, et fallunt, et quae experientia loquuntur
cum se dicunt idem docere, quod aplos, et quae. Quod enim clarius in do-
ctrina aplica quam Deum intentatorem esse malorum: Jac 1. Item Eccliam
esse infallibilem, ut pote columnam et firmamentum veritatis 1 Tim 3
Item Christum exhibuisse in cena non sui figuram Corporis, sed ipsissi-
mum Corpus suum, et dixisse Math 26. 1 Cor 11. Accipite et manduca-
te, hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur. Item non impelli
hominem necessitate ad faciendum opus humanum quod facit, sed libere
agere 2 Cor 9 Non ex tristitia, aut Necessitate. 1 Cor 7 Non
habens Necessitatem, potestatem autem habens suae Voluntatis. Et ad Philem.
sine Consilio autem tuo nihil volui facere, uti ne ex Necessitate bonum tuum
esset, sed voluntarium. Item traditiones aliquas à verbo scripto
distinctas esse retinendas 2 Thess. 2. Fratres state, et tenete tra-
ditiones quas didicistis sive per sermonem, sive per Eplam nram.
Item Matrimonium fidelium esse Sacramentum, et magnum quidem Eph.
5 Sacramentum hoc magnum est. Item posse esse fidem sine bonis
operibus Jac 2 sicut Corpus sine spiritu mortuum est, ita et fides sine
bonis operibus mortua est, Quid proderit fratres mei, si fidem quis
se dicat habere, opera autem non habeat? Item amitti posse fidem 1 Tim 1.
Quam (bonam Conscientiam) quidam repellentes circa fidem
naufragaverunt. Item apud Deum repositam esse mercedem
bonis operibus, 1 Cor 3 unusquisque propriam mercedem accipiet
secundum suum laborem. Item neminem certum esse de Electione sua et Ju-
stitia, ideoque esse cur timeat 1 Cor 10 Qui stat videat ne cadat.
Phil 2. Cum metu et tremore salutem vram operamini. Item iustum
esse neminem per Justitiam propriam sibi inhaerentem. 1 Joa. 3 Semen

eius in eo manet. Item mandata Dei non esse impossibilia,
Joa. 5. Mandata eius gravia non sunt. Haec omnia dogmata a-
postolica luce clariora negant aperte Calvinistae omnes; et praeter eos
Lutherani excepto uno de vera Christi praesentia in Caenâ   4°.
Praeter miracula Apostolica promisit Christus Ecclesiae suae alia quaedam
secutura, quibus ex abundanti doctrina vera confirmaretur
Math. ult. Signa autem eos, qui crediderint, haec sequentur. In nomine meo
daemonia eiicient. Igitur si volunt sibi credi, exigimus, ut eiusmo-
di aliqua in Ecclesia suâ facta ostendant. Nulla autem unquam value-
runt ostendere, etsi tentaverint, adeo, ut quia vident se nulla posse,
spargant ad confusionem suam avertendam potestatem patrandi
signa finem accepisse una cum Apostolis, sed ex qua scriptura id probant?
5°. quidquid sit de miraculis ad confirmationem doctrinae opus
habuerunt Haeresiarchae recentiores, quibusdam ad confirmationem [illegible]
ita vocationis suae extraordinariae; neque enim melioris debent esse
conditionis, quam Apostoli, aut Christus ipse, qui multis a se editis a Patre
missum se esse docuit Joa. 5. opera quae ego facio testimonium perhibent
de me, quia Pater misit me. Paulus similiter 2 Cor. 12 Signa mei
Apostolatus facta sunt super vos in omni patientia, in signis, et prodigiis
et virtutibus.   6°. Si ut vulgant, quae emersere, invenerunt
veram Christi, et apostolorum doctrinam, ex toto, vel magna ex parte
corruptam, ergo amplius non erat, quod illa quam attulerunt, et veram
vocant, nova erat stabilienda miraculis, eo modo, quo stabilita
est ab apostolis, sicut domus plane destructa instauranda est eadem
arte, qua prius facta est. Nec iuvat dicere defectum miraculorum,
quoad hoc supplent sacrae literae, ex quibus palam facimus idem
dicere nos, quod docuerunt Apostoli. Unde enim habent has literas nisi ab
Ecclesia Catholica, quae si, ut dicunt erravit in pluribus, quomodo suspe-
cta esse in omnibus suis testimoniis. quia semel malus, semper
praesumitur malus, et fallax in eodem mali genere. atque ita
suspecta erit eius fides, circa literas illas, utrum veras, integras,
incorruptas, custodierit an non, ut taceam, quod interpretantibus
illis sive pro suo arbitrio interpretaturi simus eadem sensu

hactenus recepto. Erit a interpretatio viri iudicio viri pru-
dentis eo probabilior, quo universalior, antiquior, et à viris ad nos
transfusa sanctioribus. 7o. Esto sectarij illi signa facerent, neq;
vera, adhuc n. esset illis subscribendum. Videbitur hoc alicui parado-
xum, sed sic est, quia innumera pro se vicissim sunt Catholici, eaq;
augustissima et priora, in fidei sua Confirmationem. Aut qui secam
pugnabit Deus quod nefas est suspirari, aut si n. pugnat posteriora
n. faciet in Confirmationem doctrina nova, sea haeretica, vertis a.
sta Catholica approbationem, sed diriget ad finem alium, ideoq; pruden-
tem Catholicum nec tantillum à fide averet veteri, memorem verborum
Apli Gal 1. Si nos aut Angelus de Caelo evangelizet vobis praeterquam
quod evangelizavimus anathema sit. Sententia a illius S. Ignatij
in Epla ad Hieronem Quisquis dixerit praeter illa, quae statuta sunt etsi
fide dignus sit etsi ieiunet, etsi virginitatem servet, etsi signa
faciat, etsi prophetet, tibi lupus censeatur, sub ovis pelle ovium
corruptionem moliens.

Quaestio 5a. Judaeos signa quaerentes cur vocavit
Christus Generationem adulteram? Ex quia sicut adulter prostituta adhae-
rere, non ori sua legitima, et ipsa tamen id n. facit, sed illudit ei;
sic illi cum videri vellent ardere desiderio veri Christi, quem promit-
terent, cum Christum postea occurrentem, et signis illustribus probantem se
talem esse, contempserunt. Causam aliam attingit Plut. l. de Curios.
cur Curiosi (quales hi Judaei erant) similes sint adulteris, quod
adulterorum more irrepant in ea quae ad se n. pertinent, quaeq; alij
tecta volunt.

Quaestio 6a. Utrum praeter Judaicam Curiositatem, de qua
hactenus alia quoq; Culpabilis sit? Ex est profecto, eaq; Multi-
plex. 1a. eorum, qui totos se tradunt literarum studijs, putant ne-
glecta in qua tamen posita est momentum praecipuum. Scientia sola
inflat ait Aplus 1 Cor. 8. tumere facit possessorem suum, exponit
Deus odio cui nunquam placuere superbi. Quis Mortalium Diabolo
doctior vel aeque doctus? etc tamen in aeternum infelix, est et erit,
rebus Maledictus, nihil prodest tentare gradus, nisi ad quam
deducunt, aula regia intres. In Consideratione Creaturarum est idem
S. Aug. l. de verâ rel. c. 29 n. esse vana, et peritura Curiositas

exercenda, sed gradus ad Immortalitatem faciendas. S. Aug. l. 8. Conf.
c. 8. Surgunt indocti et rapiunt Caelum, et nos cum doctrinis nostris sine
corde ecce volutamur in Carne et Sanguine. l. a. 1. Conf. c. 18.
adhibeatur scientia tanquam machina quaedam, per quam structura Cha-
ritatis assurgat (v. g. instruantur Idiotae, convertantur Haeretici, con-
silio iuventur Indigentes) quae maneat in aeternum, et cum scientia destruetur.
Quae sine tali fine non solum superflua sed et perniciosa probata est. Atti-
git hoc idem Cicero l. 1. de Invent. sapientia, inquit, sine scientia parum pro-
desse Civitatibus, Eloquentia vero sine sapientia nimium obesse, plerumque, prodesse
nunquam. Eleganter dicit Thomas de Kempis l. 1. de Imit. c. 3. Adveniente
die Judicii non quaeretur a nobis quid legerimus, sed quid fecerimus,
nec quam bene diximus, sed quam religiose viximus. Pru-
dentior itaque tunc fuisse iudicabitur humilis rusticus, qui Deo
servierit, gratiam germinaverit, sacra pie frequentaverit,
quam superbus Philosophus, Medicus, Jurisconsultus, Theologus, qui
se et Creatore neglecto circa exteriora oberraverit. Arbor
scientiae boni et mali non erat arbor vitae ut disceremus scientiam
non esse quae dat vitam, sed quaerendum aliud, quod beatos nos efficiat,
et accedat scientiae ut anima corpori. Qui hanc Coniunctionem non habuerit,
ut ait Greg. Naz. in vita S. Basil. illum unoculo dixerim
cui altero carere lumine magni incommodi loco est. 2a
est Judiciariorum, qui ex astris et rebus aliis conantur notitias
elicere, quae pendent a libera hominis voluntate, et dispositione divina.
Cuiusmodi sunt futura Contingentia, praesertim hypothetica.
Solius est Dei haec habere exploratae Isaiae 41 Annuntiate quae
ventura sunt, et dicemus quia Dii estis vos; nos si aliqua futura
hypothetica certo divinamus, ea non sunt contingentia, sed constitu-
tionem iam habent certam, ut si quis de ovis duobus, uno fixo ro-
tundo, ovali altero diceret, si illi incubuisset gallina prodiisset
ex hoc pullaster, ex hoc pullastra. 3a est Judicum non interro-
gantium reos iuridice, seu praevia probatione semiplena scelerum
quorum accusantur, vel interrogantium de rebus aut Culpis
ad accusationem non pertinentibus, aut de Complicibus, qui delictum

est, quod committi sine socijs potuit. Longe autem detestabilior
quam qui mentito habitu fingunt se esse sacerdotes, et reorum
confessionem audiunt. Intolerabile est hoc sacrilegium morte
dignissimum, et nullius momenti sententia quae quasi reos ista pro-
fertur viva. Item de circumstantibus iudicium, qui aures arri-
gunt, ut audiant confitentem sacramentaliter, aut scripta eius
exomologesium legant. Nec parentibus quidem hoc licet, nec
summis Pontificibus. Religiosior Atheniensium magistratus,
ne interceptas quidem literas hostis sui Philippi Macedonis ad
uxorem reserare voluit, sed integras ad eum remisit. 4ª
est inquirentium in mores eorum, quibus non præsunt. Curiosum genus
hominum ait S. Aug. 10 Conf. ad cognoscendam vitam alienam, desi-
diosum ad corrigendam suam. Nec ipsis quidem præpositis obseruare,
et inquirere licet quid faciant subditi, nisi quantum ad ea, in quibus
præsunt illis, quamvis et obseruationem hanc oportet esse moderatam,
non importunam.

Quæstio 7ª. Quomodo Christus Judæis dedit signum
Jonæ Prophetæ et quale? R. hoc signum fuit triduana Jonæ
sepultura in ventre ceti, et emissio ex eodem. adumbravit enim
Christum triduo in monumento iacentem, et postea inde resur-
gentem; quæ resurrectio multorum aliorum signorum instar fuit
ad convincendam Judæorum perfidiam; eamque ob causam tentarunt
modis omnibus obscurare, ne divulgaretur.

Quæstio 8ª. Summarium historiæ Jonæ quod est?
R. misertus Deus civitatis Ninive, quæ ut amplissima erat, ita
peccatoribus abundabat, Jonam eo legavit, qui sacco verisimi-
liter indutus, contenta voce, totus gemebundus clamaret per
vicos, et plateas, adhuc 40 dies, et Ninive subvertetur, supple
nisi pœnitentiam egerit. Ille metuens ne Deus summe misericors
retractaret hanc sententiam, si non everteret illam esse non quæreret,
a via sua mala, et ipse deprehensus mendax male audiret,
per summam simplicitatem cogitavit iter tenere contrarium hoc
est non recte in Ninivem ad orientem, sed in Tharsis seu Cartha-
ginem, ad occidentem, ut sic invidiosæ prædicationis onus a se re-

auerteret, sed prouidente Deo Naui, quâ uehebatur, tantâ
tempestate iactata est, ut illam Nautae experti insolitam esse
perciperent pro[p]ter aliquem ex Nauigantibus, quem Deus uolens depre-
hendere in Jonam missa sors cecidit, qui ultro peccatum suum
confitens proiectus ab illis est in mare, exceptus a ore ingen-
tis piscis mox, â quo post triduum euomitus, eiectusque in littus
parere didicit, ueniteque Niniuem, quae ad praedicationem eius magnam
egit paenitentiam, et seruata est.

QUAESTIO 9a. In his quid praecipue annotandum? Ex fructra
niti Mortales contra Dei decretum, et voluntatem. Iactari tandem
magnis curis, calamitatibus, et conscientiae stimulis, quotquot ut
suis indulgeant cupiditatibus ab obedientia superiorum se subdu-
cunt, fugientes Charybdim in Scyllam incidere. Hinc Aggari mi-
serae erranti in solitudine dixit Angelus Domini Gen. 16 Reuertere
ad Dominam tuam, et humiliare sub manu eius. Item magnis
in periculis recurrendum ad Deum, exemplo Nautarum illorum,
aliasque infidelium. Item unius culpâ periclitari saepe ingentem
multitudinem, et expedire ut priuatus unus pereat, ne tota
pereat, et priuatum non debere id aegre ferre. Item peccatum
proprium uergens in damnum Reipublicae ingenue confitendum, sicut
hoc Jonas, et ante illum Achan Jos. 7. Item nautas ad depre-
hendendum sontem perpera usos fuisse sortibus, et potius
se incertissimis, sed de hac re plura in festo S. Mathiae.
Item non licere cuiquam proijcere uel occidere se, sed ad sum-
mum permittere. Item Deum pro arbitrio uti Cetis, leonibus,
et feris alijs, et tutos inter eas amicos suos posse conseruare.
Item nunquam desperandum de peccatorum resipiscentia et
grauissimorum. Item ad permouendos inferiores multum
ualere exempla praepositorum, cuiusmodi erat Rex Niniuae.
Item seriam debere esse Paenitentiam non perfunctoriam. Esse item
cur erubescere uehementer debeant, quibus ad bonam frugem
reuocandis ne plurimae Conciones sufficiant, cum Niniuitis
unica fuerit satis. Cauendos relapsus in peccata; nam quia
ijdem Niniuitae postea ad uomitum redierunt uis deleti

sunt ipsa Tobiæ uaticinium. Inde Chrys. hom. 18 in Gen.
ansam arripuit scribendi, fiant nobis illorum lapsus remedia,
et illorum dispendia securitatis causa, quia maior est pœna illorum,
qui post illos peccant, et tantis exemplis emendare se nolunt.
Pœnitentiam denique non differendam. Eccl. 5. Ne tardes conuerti
ad Dominum et ne differas de die in diem. et Sen. l. de Breuit.
uitæ sic formemus animum quasi ad extremum uentum sit, et
post illum S. Aug. serm. de Innoc. Hac animaduersione pleriumque percutitur peccator, ut moriens obliuiscatur sui, qui dum
uiueret oblitus est DEI. et serm. 120 de Temp. Ille se videt
et de morte sua ludit, qui hoc cogitat. Et mihi extremi tem
poris indulgentia subuenire. Periculosissima est in extremum
diem promissa securitas.

Quæstio 10ª. De Salamone et Regina Saba quid
habes dicendum? R. Hæc Regina nihil mihi scire uidetur
dignum uituperio, sed contrà potius merito sacrarum Concionum
Auditores quamplurimos. In pace administrans regnum
suum potiusquam daret se inertiæ, et sordidæ uoluptati, audita
insolita sapientia Salomonis, quem nihil fugeret, qui ad omnia
naturæ arcana respondere posset, accedere illum constituit, afferre ma
gnis muneribus, inter alia c. 120 talentis auri q. 228000 coronatorum
natorum, iuxta eos, qui talento respondere censent 19 aureorum
millia, iuxta alios vero qui talento tantum tribuunt 600 Coronatos
siue aureos, (quorum sententiam magis probo) dedit Salomoni 72000
Longissimè omnino est nempe 270 milliariorum Germanicorum
tot enim distat Saba ab Hierusalem, excogitauit per se, et 60 suos,
quamplurimas quæstiones reconditas de omni rerum genere (quas enim alias
fœmina proponeret Ethnica ut censent S. Chrys. S. Hil. et S. Greg.)
partim ut satisfaceret naturali suo discendi desiderio, partim et
confunderet, si fieri posset eos, qui tamen scientiæ Salomoni tribuebant.
Condemnauit hoc modo Judæos, Christi auditores, et Christianorum
dicentis Luc. 10. Qui uos audit me audit, et qui uos spernit me
spernit, qui sciret audire eos aut eis credere negligunt. Quam
enim doctrinam nactus est Salomon doctrina Christi parem nihil igno

ranti Joa. 11 Dne fac oia nosti. Neq. n. sciebat Salomon v. g.
quot essent in profundo maris lapides, quot capilli in capite, quoties
in die cantarent luscinia, nec aliquid certi habebat de futuris
contingentibus. Nullis miraculis cfirmabat, q docebat, nec pro-
fferebat in mediu divina mysteria, sed nodia tm, Christi g.
Erubescant itaq sacrarum concionum auditores fugidi: considerent
reginae huius laborem, ac diligentiam, et illi qui per annos 20
operam Platoni dedit, et Pythagoricorum, qui per quinquennium
Pythagorae, et Diogenis qui negabat se ab Antisthene recessurum
nisi baculo funderetur. Non dicant taedio afficimur concionu
sacrarum, quia non afficeretur, si pecunias distribueret concionator.
Atqui ut aia corpore est melior ait S Chrys. hom 3 in Gen.
ita iis qui indigentibus pecunias suppeditant maioribus pmiis
digni sunt qui admonendo, et cotinuo docendo in viam rectam
devios et supinos deducunt, monstrando eis virtutum divina
fragrantia, vitiorumque malolentiam. Non dicant grave
nobis est audiendo stare, quia nemo stare cogit, esto staretur
olim, in cuius rei argtum et hodie statur cum Evangelium legit,
et stabatur tempore S Aug. scribentis serm. 49 de diversis
Et ego vos diu non teneam, praesertim quia ego sedens loquor,
vos stando laboratis. Eglon rex Moabitarum ubi audivit verbu
Dei habeo ad te Jud. 3 nonne surrexit de throno, et stetit. Non
dicant vir concionator iusto prolixior. Dabit n. pro eo idem
S Chrys. o rem praeposteram, in platea plaut. neget aestus et
ho multis horis haec onera ludendo ultro tolerantur. Templi
a tectu oes aeris iniurias excludit, et tn ibi longa est quis
mora. Non dicant concionem supplebimus domi legendo
libros sacros et pios. Habet n. quid latentis energiae viva
vox ait S Hier. et scriptu non est fides ex lectione, sed fides
ex auditu. Ad Salomonem quod attinet, cum insignis ei
daretur occasio transferendi sermonem ab humanis, parumque
utilibus sermocinationibus ad divinas, docendo videlicet Reginam,
quae ad Deum verum, eiusque fidem, ac religionem pertinent, neglexit id
facere, totumque tempus tribuit curiosis illis Quaestionibus. Hoc utinam

imitarentur nunquam Concionatores quid at Christiani, sat habentes
pruriare auribus, loqui placentia, commendari ab elocutione, multa pro-
ferre verba rerum vacua, et tam frigidos, vanos, impios, infrugiferos
Auditores â se dimittere, quam prius erant. [illegible] vanitatem.

FERIA VIª

post Dominicam primam Quadragesimæ.

Erat dies festus et ascendit Jesus etc. Joa. 5.

Quæstio 1ª. Instituendorum festorum, quot et quæ fuerunt causæ?
Rx. 4. 1ª ut semotis operibus servilibus (quandoquidem pluribus simul re-
bus intendere nequit mens nostra) dies aliquos transferremus ad cogi-
tandum de Deo, de divinis eius attributis, beneficijs, mysterijs, eumque
coleremus, vacate, inquit psal. 45 et videte quoniam ego sum Deus.
Et Deut. 5. Memento quod eduxerit te Dominus Deus tuus. Et mox. Id-
circo præcepit tibi ut observares diem sabbathi. Hunc cultum determi-
navit Ecclesia, sub lege Mosis, postea sub Evangelica, puta obla-
tionem sacrificij. Laudationes, gratiarum actiones, expositiones
divinæ legis, preces ante, et post meridiem. Altera est remissio
quædam assidui laboris corporis Ibid. Non facies in eo quidquam operis
et infra, ut requiescat servus tuus, et ancilla tua, sicut et tu. Nam
sicut gallinæ nolent sibi, ovis incubando nimis pertinaciter, et ne-
cessario abigi, ut comedant: ita avaros quosdam nimium lucri stu-
diosos [illegible] in iustis gravat laboribus ob id remittendum. 3ª ut SS
laudemus in se pro insignes, quibus claruerunt Virtutibus, et in ijs
Deum ipsum qui tales illos fecit. Hic honor, inquit S. Aug. l. 8 de Civi.
c. 27. in Deum redundat. 4ª ut ad imitationem illorum ex-
citemur, unde alibi scribit populus Christianus memorias marty-
rum religiosa solemnitate concelebrat, et ad excitandam imitationem
et ut meritis eorum consocietur, et ut precibus adiuvetur.

Quæstio 2ª. Quis festus dies erat in quo Christus Jerosolymam
venisse dicitur? Rx. festum erat Paschatis, ut pote præcipuum omnium, quod sæpe in ali-
quo genere sunt præcipua prolato simplici nomine analogo intelligi consueverunt,
ut simulato nomine addito hominem mihi nomen est de perito, eum de viro lo-
loqui sentiam.

Quæsita circa textum

Quæstio 3.a Congeries aquæ propè quam versabatur Paralyticus, cur
dicta est piscina? cur Probatica? R. dicta est Piscina, quod piscina,
seu parui stagni speciem præferret. Probatica a. quod vicina esset portæ, per
quam πρόβατα seu pecora ingrediebantur, et egrediebantur.

Quæstio 4.a Aqua huic, seu piscinæ q. vim inerat? R. Ev-
angelista, qui primus in eam descendisset ab angelo agitatam, liberabatur
à quacunque detinebatur infirmitate. Ex quo patet virtutem fuisse super-
naturalem, quippe naturales aquæ, sicut et plantæ, gemmæ, et similia
ad certos duntaxat effectus contracta sunt. Abana et Pharphar
fluvii Damasci Naamanum liberare à leprâ non poterant ut Jordanes
4 Reg. 5. alia item aquæ effectus habebant genera et eundem in omnibus,
eodem modo dispositis, ista v. in eo solo qui se se primus immersisset. aliis
à nullo mouebantur ista semel.

Quæstio 5.a Unde huic tanta prærogatiua? R. figura
una baptismi fuit, quo cum promida analogia habere debuit, habet a.
cum baptismo Christi ordinarie à sacerdote administrari solito. In hoc siqui-
dem mouetur seu infunditur aqua ab angelo i. sacerdote quem diuina
littera Mal. 2 angelum vocant. Adulti seu catechumeni in Pascha tamen
et Pentecoste solent baptizari, quia prius necesse erat instrui. Qui primus
occurrit baptizatur, nullâ ratione habitâ personarum, et quidem in
unâ motione, seu infusione unicus, qui extra necessitatem plures
simul baptizari solent nec, nec debent. Quaecunque spiritualis infir-
mitas siue culpa inest animas illa per baptismum tollitur. Indefinite
in scriptura loquitur Act. 2 Baptizetur unusquisque vestrum
in remissionem peccatorum. Quin et contigit aliquando per baptismum
depelli infirmitates corporis, ut in Constantini magni docebit Historia
apud Niceph. l. 7. c. 33. et Cassani Tartarorum regis, qui prius deformis
suscepto baptismate euasit speciosissimus, ut scribit S. Anton. 3. p.
hist. tit. 30. c. 8. § 9. et Podagricus ille, qui initiari se curans
à morbo curatus est teste Aug. l. 22. Ciuit. c. 8. sed et Judaei cum
ad sacrum canarium veniunt a naturali suo fœtore liberantur.

Quæstio 6.a Quomodo culpas, siue omnia peccata tollit bap-
tismus, cum non tollat concupiscentiam (tamen n. et baptizati experiuntur)
quam Apostolus peccatum vocat Roman. 7. R. non omne quod appellatur peccatum
proprie peccatum est, cum Christus ipse 2 Cor. 5 dicatur factus peccatum
i. hostiam pro peccato. Sic ergo concupiscentia peccatum vocatur, quia ad

ad peccatum impellit, sicut meretrix ruina est adolescentis, quem intu-
tuat, quia causa est, cur ruat. Alias quidquid rationem uerè habet pecca-
ti per baptismum aboleri declarat apertè Ecclesia et uerò contrarium docen-
tes anathematizat Conc. Trid. sess. 5. item 1 Pet. 2 baptizati uocan-
tur infantes quasimodo geniti, i. prorsus innocentes, et comparatur
totus anima cum carne Naaman, quae abluta in Jordane, restituta est sicut
caro pueri, i. mundissima effecta. Datur concupiscentia mala, dat-
ur et bona. Psal. 118 Concupiuit anima mea desiderare justificationes tuas in
omni tempore, non ergo peccatum uerè est, sicut nec uirtus, sed facultas ad
utrumque indifferens, habens dirigi à ratione et uoluntate, ergo similis, quae
in brutis cernitur, prona ad omnia, quae sensus oblectant, auersa à con-
trarijs. Ante praevaricationem Adae non recalcitrabat in homine, et ubique
parebat rationis imperio, circurata, ut sic loquar, in justitia origina-
li; superueniente a. culpâ abscessit haec justitia, colibertas desijt con-
cupiscentia, ingenio suo naturali est reddita, euasit in pullus indomitus,
insurgere coepit in rationem et uoluntatem, multumque negotij utrique afferre,
et in partes suas allicere, multumque impedire liberi usu arbitrij
circa bonum. absolutè tamen sui juris manet uoluntas resistere blandienti
sic à ratione instructa, à Deo adiuta: et quamdiu non consentit, sed
repugnat, nullum est peccatum, sed magnum meritum. Etiamsi surgit
motus ait Aug. in psal. 4 qui iam ~~pp~~ poena est peccati non est in pote-
state saltem ei non consentiat ratio, et mens quae intus regenerata est
sub Deum premit.

Quaestio 7ª. Nonne Piscina illa esse desijt? iam si desijt,
quomodo figura esse potuit aquae baptismalis nunquam deficientis?
R. imo hoc ipso desinere debuit, quia propriè est figura, sine
umbra, superueniente ueritatis luce desinere. Sic extincta sunt sacri-
ficia omnia uetera pronuntiata sacrificij crucis et missae. Desijt porrò
ni fallor dicta Piscina in urbis excidio; nam ipso ante adhuc exi-
stabat, quo sanctus Joannes suum scripsit Euang: testimonium illi perhibens
in textu hodierno, quasi adhuc existenti. Est, inquit, Hierosolymis
Probatica Piscina, non dixit erat, sed est.

Quaestio 8ª. Paralysis quis morbus est? R. est priuatio
motus, et sensus in una parte membrorum dextra, aut sinistra

ob nimiam nervorum humectationem, laxationemq; profectam ab humore Capitis crasso, ac frigido, ita ut æger necesse habeat restringi, ut loquitur Toletus.

Quæstio 9ª. Christum nec rogatum, nec expectatum ad Curandum paralyticum venire, quid significat? Ex gratiam significat, quam vocant prævenientem, seu internam illuminationem, impulsumq; peccatoris, nihil de sua salute agitantis, nec de eius remedijs, modo autem cogitare incipientis, ut saluus fiat. Insigne est hoc beneficium, de quo psal. 58. Misericordia eius præveniet me. Mortuo similis est peccator, mortuus autem qui resurgeret si non suscitarat? Eodem pertinet quod legimus Deut. 7. Non quia cunctas gentes numero vincebatis vobis iunctus est Dominus, et elegit vos, cum omnibus sitis populis pauciores sed quia dilexit vos et Joan. 15 Non vos me elegistis sed ego elegi vos etc.

Quæstio 10ª. Paralyticum cur interrogavit Christus vel letne sanari, cum intime ignoraret ipsum velle? an quia Non nulli revera curari renuunt metu absterriti dolorosissimæ Curationis ut magnus ille Marius cum diceret Non est tanto dolore digna salus? An quia æger interrogatus suam agnoscens Necessitatem plus postea bonefactori se debere intelligit? An denique quia suscipienti sacrum baptismi, cuius præviæ ablutio figura extitit, necessaria est expressa Intentio et voluntas suscipiendi, si adultus sit? Potuisset vicissim paralyticus Christo respondisset omnino in corpore tuo, sed percontari visne me sanum fieri? et respondisset omnino in corpore tuo, sed aio Cooperante, et in Calo beare volo antecedente et praeparando te ut hominem sequente autem volo saluare, vel damnare, prout bonus fueris aut malus. D. Th. 1. p. q. 19. a. 6. ad 1. sic Judex cupit omnes vivere, sed simul plecti vult homicidas.

Quæstio 11ª. Hæc eadem percontatio Christi quid excludit adversum recentiores Hæreticos? Et manifeste convincit eorum errorem, negantium liberum hominis arbitrium, quo si careret, frustra plane interrogaretur velletne sanus fieri, sed infallibiliter vellet, si ad hoc illum impelleret Necessitas, nollet autem si avocaret. Credere autem Christum frustra aliquid interrogare nimiæ est temeritatis. Supposuit itaque Christus, qui creare non potest arbitrij libertatem; sicut et David cum scriberet psal. 50 si voluisses sacrificium dedissem, et Eccl. c. 31. potuit transgredi et non est transgressus,

gressus, facere mala et non fecit. Quae testimonia diligenter notan-
da sunt, quia de hoie loquuntur existente longe post peccatum primi
parentis, cuius errore contendunt sectarij naam hum: fuisse libero
arbitrio destitutam. Quod si uerum esset, nemo ex iam peccaret, nec quis
quam Dei mandata seruare teneretur, sicut si Sempronius Titij ...
gladium a rege acceptum, quo ipse et Titius pro bono Regis in bello uteret,
culpa sua amitteret, peccaret tunc ipse quidem non a-postea non in-
uani tempi: defectu gladij minus adhuc fallus reus Titius. Quoties
in scripturis Mentio fit Electionis? Electio porro, ut ait, arist. l. 3.
eth. c. 2. eorum minime est, quod fieri non potest. quod si quis diceret se eligere
stolidus esse uideretur. Addit S. Aug. l. 2. c. Felicem Manich. c. 3
Est unicuique in uolle aut eligere quae bona sunt, et esse arbor bona
aut eligere quae mala, et esse arbor mala. Et l. 3. Hypog. Nec fato
mur in oibus liberum arbitrium, et certa fide credimus, et praedicamus
indubitanter. Et S. Hier. c. Ruffinum Deum in illum, Diabolum,
referre crimina hoies culpa liberas, tollitque libertatem arbitrij.
Et S. Chrys. hom. 22 in Gen. liberi arbitrij esse naam una fecit
omnium Dnus, hortatur, consulit, necessitatem non imponit, sed congruis
remedijs appositis totum relinquit in aegrotantis sententia dimittit. Et
Cyrill. Hier. Catech. 4. Liberum arbitrium habet aia. Et Diabolus mittere
cogere a ptr uoltem oio non pt. subijcit tibi scortaois cogitaoes
si uis probas, si nolis improbas; si n. necessitate scortaris, cuius
gra Deus gehennam parasset? si naa non ex uolte iuste ageret, cur
Deus coronam pararet? Mansuetum aiat est ouis, per tam ... mans-
uetudinem coronatur, quia illa mansuetudo ex naa non ex uolte
illi inest.

Quaestio 12a. Paralyticus cur prius Curavit Christus,
quam ille respondere, uolo? Et satis respondit cum ait Hoiem non
habeo, cum perinde sit ac si diceret Mo uolo, sed occurrit nemo, qui
me adiuuet. Pronus ad benefaciendum Christus uerba non exigit adm forma-
lia, sed intuetur Cor, et Cogitaoes de longe cognoscit ps. 138 Constans
fuit Curatio ista Paralytici, et recuperata sanitas, sicut in caelo
sit, nunc a inconstantissima est magna, et frequentem aeris
mutaoem, quoad 4 primas qualitates Calorem frigus humorem et

sicitatem. Mutationes temporum ait Hippocr. l. 3. aphor. 1.
potissimum pariunt morbos.

Quaestio 13a. Cur hoies non sunt Hoies? Ex oes quidem natura hoies
sunt, at non moribus. Esse hoiem natura est constare aia et Corpore, quod oibus
convenit. Esse a moribus, est humanitatem beneficentiamque erga se mutuo
colere et immeritos. Unde ariles quod iam supra audiuimus increpanti se quod
hoi malo dedisset Eleemosynam. Non mores, inquit, sed hoiem commiseratus
sum, sicut Hoies quoad aiam accedunt ad Dei similitudinem, ita quoad bene-
ficentiam et virtutes alias debent; nam et rebus inferioris ordinis, a quibus
aliquid utilitatis in eos redundabat, vestigia aliqua divinitatis attri-
buebat Antiquitas, ut Ciconijs serpentum interfectricibus, neque ulla con-
trarium specius, quam non contenta suis parcere, non ferat suppetias. Insurge-
re in se mutuem ait Horat.

Nec hic lupis mos, nec fuit leonibus.
Attollunt elephanti probosciribus suis prolapsum, iacentemque socium
Aeliano teste l. 1. de hist anim: transna-
tantium senio confectum
ter cervi defessorum capitibus dorsa supponunt sua, ut scribit S. Aug.
q 28. ex 83. Grunniunt sues et accurrunt ad pericula sibi simi-
lium. merito itaque causabatur, et querebatur Paralyticus nullum
sibi esse hoiem, qui nullum experiebatur misericordem, a quo
scilicet mature, et prae alijs in piscinam mitteretur.

Quaestio 14a. Homo et alij quidam eodem noie praediti
quaeritandi? Ex parte inter alios, qui litigant et Judicem na-
ctiti non sunt expeditae iustum, Contemptorem munerum. Milites
quibus dux est Imperitus, meticulosus avarus. Populares
subiecti parocho ignaro, discolo, incurio sui muneris, ne
esse habenti regi potius, quam regere. Adolescentes ingeniosi
et sortiti aiam bonam sed accurato, pio, erudito, Praeceptore
destituti. Sunt et qui obtendunt falso hoiem sibi non esse idone-
um, cum sit, dicentque Quis ostendit nobis bona? Huius generis
Pharisaeos dixisse aliquando legimus psal 4 Quousque aiam nram
tollis? si tu es Christus dic nobis palam, respondit Christus Loquor
vobis et non creditis.

Quaestio 15a. Quid admirationis singularis habuit
paralytici curatio? Ex nullis praemissis precibus, sed authoritate
propria curavit illud Christus dicens Surge tolle grabbatum
tuum et ambula, nec vires ei tantum pristinas restituit, sed ampliores,
Quem ei. flete sanum invenias, qui integrum grabbatum, seu lectum suum,

multis gestantem impedimentis, ut assenibus, tegumentis, sacco
aliquo stramineo tollere supra se, et simul ambulare possit?
Simile quid in spirituali medicatione accidit. Peccator in statu peccati Morta-
lis ad facienda bona, vivaque opera inhabilis spiritualem a solo Christo
accipit valetudinem, viresque recuperat, et merita prioribus ampliora,
nam praeter id quod respondet praesenti actui poenitentiae sive Conversionis
redeunt peccata iuxta probabiliorem sententiam, per peccatum ut loquuntur
mortificata iuxta illud Luc. 15 Proferte stolam 1am. et Joel. 2 Red-
dam vobis annos, quos comedit locusta, bruchus et rubigo, et
eruca. Et Ezech. 33 Impietas impii non nocebit ei. multum a. nove-
vel si poenitenti non restituerentur antiquiora merita.

Quaestio 16a. Nonne praestaret pro tolle grabbatum tuum
legere lectum tuum, seu lecticam tuam ferendis aegris
accommodatam? R. Cum Christus esset in terra grabbatum dixerit,
quae vox Graeca est, sicut et Hebraeas quasdam protulit, ita
quoque est legendum. Quid n. est Cicero Christo Domino com-
paratus ut illius potius voces quam suas sequi debeamus,
et ne illum offendamus, hunc erubescere? Spiridion Eps. Lectorem
suum, quia lectum pro grabbato pronuntiasset gravissime cor-
ripuit.

Quaestio 17a. De causatione illa Iudaeorum: Sabbathum est, non
licet tibi tollere grabbatum tuum, quid sentiendum? R. intempestiva cen-
senda est, quia mens Dei nunquam fuit prohibere in Sabbatho opera
bona, quibus valde honoratur, et miserabiles personae multum relevantur.
Huiusmodi erat prodigiosa paralytici curatio, tunc valde manife-
stata, quod aeger subito eo usque convaluit, ut vires habuerit pares por-
tando, ut diximus lecto suo. Neque ergo peccavit Christus edendo signum
hoc notabile, nec paralyticus, sarcinam gestando quam diximus.

Quaestio 18a. Praeter opera servilia quae alias prohibentur in
die festo? R. forensia, ut iuridice accusare, defendere, citare, te-
stes audire, sententiam ferre, aut exequi. Magno n. cum strepitu et con-
tentione ista fieri consueverunt, et vehementer a spiritualibus avocant.
Non sufficiat porro a prohibitis abstinere operibus, nisi sit circa incitandum
nam cum illud ad istud tendat, qui illo contentus istud omitteret quam partem
potiorem peccaret, rapinam gravem in holocausto committeret, di-
gnus cui iuxta proverbium diceretur Nihil de vitello. O quam saepe in
manu Dei inducunt, qui hanc exercent perfidiam. Quidam vere

Romanus aegre decumbens, cum studiosissime obsecrasset Prom-
pamenta S. Euthymii, ut a morbo suo liberaretur, apparuit S.
Euthymius iam pridem mortuus, et digito ventrem eius tumidum
quasi gladio dissecuit, et inde eduxit laminam parvam stanneam,
ibi delitescentem per maleficium, et denuo vulnus clausit et sano
facto dixit Nisi tam diu a divino abfuisses sacrificio tamen in te nunquam
quam potuissent Daemones et Malefici imponere attende tibi.

Quaestio 19a. Verba illa Domini. Jam noli peccare,
ne deterius aliquid tibi contingat. quid nos admonent? Docent
peccata ordinarias esse causas calamitatum temporalium. De suis hoc
fatetur David psal. 118. Priusquam humiliarer ego deliqui.
De alienis psal. 106 Propter iniustitias suas humiliati sunt. Dicu
ordinarias, quia multa flagella, quae cadunt in innocentes,
sunt Probationis causa Job 12 Quia acceptus eras Deo necesse
fuit ut tentatio probaret te, sive augendi meriti per pa-
tientiam Job 17 Non peccavi et in amaritudinibus moratur
oculus meus, sive ad cautelam ut liquet in Ezechia rege
infirmato ad mortem Isa 38 Ne post incredibiles triumphos
ait ibi S. Hieron. elevaretur, et peccaret. Admonent
secundo, ut quivis sibi a relapsu caveat diligenter. Tunc enim
maxime vilis fit homo apud Deum Hier. 2. Quam vilis facta
es iterans vias tuas, eidemque furori exponitur, ad quod
innuendum Levit. 4. radebantur tantum vestis, et paries,
in quibus lepra semel apparuisset, si vero autem recurrebat
comburebatur vestis, paries autem prorsus destruebatur.
Etiam apud Homines difficillimus est reditus in gratiam.
Mahumetani uxorem tertio repudiatam nunquam ad-
mittunt; Ecclesia licet recipiat, vitaque donet primo
revertentes ab haeresi, interdumque restituat pristinis suis
dignitatibus, ubi valde illos facti paenitet. Relapsos ta-
men ad solam admittit Paenitentiam, non vero ad
dignitates illas nec ad bonam famam, nec ad vitam
sed brachio saeculari tradit puniendos. S. Thomas

2. 2. q. 11. a. 4. scitum illud Hippocratis l. 2.
aphor. 41 Qui saepe et sine ca[us]a manifesta animi de-
liquium patiuntur, ij de repente moriuntur. Illud item
Albi regis apud Virg.
Post mihi non simili poena commissa luetis.
Iustitia fures primâ vice flagellantur, 2ª ustulantur,
3ª suspenduntur.

EVANGELIVM

Dominica 2ª Quadragesimae

Habetur apud S. Matthaeum c. 17 a v. 1 Assumpsit
Iesus Petrum et Jacobum usq[ue] ad versum 9. describitur
a Christi Transfiguratio, et eandem reperies Marc. et Luc.
9 quam fuerunt Salian et alij in anno aetatis Christi Domini
33. seriei u. historia a tribus Euangelistis exhibetur ista
In montem ascendit Christus cu[m] Petro, Jacobo, et Joanne fra-
tres, orat Christus, et discipuli somno indulgent, fit trans-
figuratio, adsunt Moyses, et Elias de morte eius loquentes.

Quaesita circa Textum

Quaeritur 1º Cur prae Caeteris ad videndam transfigu-
rationem Electi sunt Petrus, Jacobus, et Joannes. multa
in his spiritualia fulgebant, ut p[rae]t[er] ceteris, q[uod] tu[m] Euan-
gelista, tu[m] alij scriptores habent, et ardentius erat etiam stu-
dium pro Christi Domini gloriâ tuendâ, per hunc porro
ternarium numerum addunt aliqui significari quod
ex singulis hominum generibus, quae a tribus Noemi filijs
descenderunt aliqui ad visionem DEI sunt admittendi, itemq[ue]
quod hoc numero declaretur fides in SS Trinitatem quâ sine
nemo DEI gloria vfruitur, et q[uod] q[ui]dem pertinent ad sensum
mysticum. absolui hoc describendo Friburgi 22 Sept. quo
die tormenta maiora explosa sunt in gratiam Gallia[e]
regis. 1638

Quaesita circa Textum.

Quaeritur 2º Quis mons fuerit in quo Christus est
transfiguratus. Communiter opinantur fuisse montem
Thabor, eosque amaenus adm. ut describit Adrichom in
medio Galileae campo assurgens ad stadia 30 et in vertice
planitiem obtinens stadiorum 20 .i. milliaris fere Germanici.
Helena Imperatrix extruxit in templum 3bus Aplis, accessere
erant postmodum monasteria duo unum Graecorum Eliae, sacrum
alterum fortassis Mosi ut ita desiderio S. Petri de tribus
tabernaculis excitandis satisfactum videatur.

Quaeritur 3º Quomodo facta sit Transfiguratio.
Evangelistae modum in vultu Christi et vestimentis eius
splendore assignant qui dum oraret processit vel ab anima beata,
vel a divinitate coniuncta non per emanationem aliquam pro
priam et physicam sed secundum dimanationem debitam quia vel dimi
tur vel in merito vel in proportione connaturali inter animam
et corporis inter corpus et divinitatem coniunctam. De hoc
splendore multa disputat Suar. Reg. l. 5. c. 7. sitne
non indignae sed beatitori dici. 1º luce quadam
amaenissimam et magnam a toto Christi corpore, splendentem
et vestes permeasse et affecisse tametsi non fuerint pero
spicuae. 2º hanc lucem veram et corporalem fuisse eiusque
de specie cum claritate quae est dos Beatorum, an non fuerit ea
cadem cum luce solis aut igni, quaeritur est inter 5 . i
oculi discipulorum ut ferre potuerint eam lucem vel confor
tati sunt vel sine confortatione illi potuerunt cum glorio
sum corpus agat non actione corruptiva sed inten
tionali et perfectiva tamen ut proinde claritas glori
osa obtutum oculi mortalis eo se non agat laedendo
sed recreando, atque per accidens oculus ita correptioni
obnoxius alterationem sentiat, quae hic repressa fuerat.
3º luce gloriosa afficere alios et intimas partes, ita
ut totum corpus pellucidum reddatur ut distinctissime
pateat harmonia partium omnium et mirandum conditoris arti
ficium.

Quaeritur 4º ob quem finem fuerit facta transfiguratio.

Cedis 7 asserit Rogerius, 1a est ut sic confirmaretur Petri
confessio cum dixit Tu es Christus filius Dei. 2a ut o-
stenderetur discrimen inter testamentum novum
et vetus in quo non poterant intendere in faciem Mosis nisi
velatam in n. reiecto velo discipuli gloriam Dni vide-
runt. 3a ut tolleretur a discipulis scandalum passio-
nis Christi. 4a ut testimonium Mosis et Eliae firmaretur
passio tanquam non casu facta. 5a ut ostenderet Christus
quid competeret suo corpori quod tamen propter salutem nostram
tantisper gloria spoliavit. 6a ut indicaret maiestatem
7a ut appareret quam gloriosus sit finis abnegationis
et crucis ad quam Christus hortatus est

Quaeritur 5o. Quomodo in transfig. apparuerint
vere Elias et Moses? probabilior est sententia quae affirmat, itaque
res sic explicari potest: Elias in montem Thabor adductus
est ab Angelis e paradiso terrestri, vel ex alio quopiam
loco, in quo tunc degebat; de Mose vero putant aliqui animam adfui-
sse in corpore assumpto; alii tamen cum S. Hier. asserunt Mosen
[?]to resurrexisse, unde dici sit anima eius e limbo SS
translatam ad locum sepulchri, ibique corpori divinitus
tunc unita fuisse. Quod si quaeras unde discipuli
noverint esse Mosen et Eliam, Resp. novisse vel ex
colloquio cum unus alterum forte nominaret,
vel ex indicio quodam vulgo manifestativo puta
ex facie cornuta aut tabulis legis, aut Zona pelli-
cea, vel denique ex interiori quadam mentis illumi-
natione, cum a. officium sunt functi nempe testimonio
dignitatis et mortis Christi, Elias quidem rursus in suum
locum est translatus, et Mosis anima, qui itidem [?]
transvectus deposito ad sepulchrum corpore motu proprio
in limbum descendit, verosimile est a. abitum contigisse
antequam fieret vox patris dum scilicet nubes obumbravit

Quaeritur 6o. Qualis fuerit nubes et vox de-

nube? Quo ad nubem fuisse hanc vi[detur] secundum ma
teriam naturalis, licet extraordinarie vel Angelorum
ministerio, vel a Deo immediate conglobatam
dicamus, licet in se nocturno tempore, quo trans
figurationem factam esse probabilius est ex somno Apostolorum et
consuetudine Christi noctu ad orandum montes petentis.
Lucem quandam mittat et involvit, eripuitque specta
culis, quod ipsum signare docet τὸ obumbrare.
Quoad vocem formata est haec vel immediate
a SS. Trin[itate] tanquam opus ad extra, vel mediate
per Angelum sed intra nubem, et ut opinantur
quidam per modum tonitrui, in quo tamen et articulate
percepta. Ex occasione porro vocis huius Hic est
Filius meus Reg[inaldus] disp[utatio] ut[rum] Christus in quantum homo fue
rit Filius Dei naturalis, et affirmat propter unionem hyp[ostaticam].

Quaeritur 7°. Cur Christus noluerit transfi
gurationem a discipulis ante resurrectionem suam
manifestari? R[espondeo] quia si eius gloriam dixissent
ac caelesti voce Filium Dei declaratum, vel non cre
didissent, vel maiorem invidiam suscepissent, vel denique
putassent eum postea passionem ac mortem iniuriose
sibi impositam fuisse, adeoque fidei gestam abolevisset
quod explicat Mald[onatus]; neque verso mysterium hoc in reliquos
et discipulos evulgari potuit, ne fieret vel maeroris,
vel aemulationis materia daretur.

Moralia.

1mum de dote claritatis beatorum ad excitandum
caelestis gloriae desiderium. Reg[inaldus] Mald[onatus]. 2um de
collocutione spirituali exemplo Mosis et Eliae. Arias
de B. Virg. c. 33. 3um de tabernaculis figendis apud
Christum, sive de amore verae sapientiae Stapleton. 4um de ca,

~~2..~~ 5.2.13

Euangel. Dnica IIa Quadrag.

Christi gloria Barrad. tom. 2. l. 10. c. 29. Bell. de felicit. 5m. de hominis metamorph. plon. conc. 2. 6m. de suscipiendo Christi magisterio Staplet. l. 5. 7m. de praestantia orationis per quam homines mutari et transfigurari solent Carthagena l. 8. 8m.

Vide in Corn. de Lap. in Epistolas S. Pauli pag. 110. n. C. L. quibus testimoniis et signis uidere quis possit an sit et dici possit Filius Dei?